

Макарова Светлана Павловна
Докторская куорат ис дыһа-
таа отделын III отделениетынан
1979 с.ыл ахсынны мй 21
күнүгэр бэриллбит II-СН серия-
лаах, 675042 №-дээх паспорт
сүмүлүтүнэн дыһыг суоһунан
аарыллар.

ДИРИНГ ОСКУОЛАТА 80 СЫЛЫН ТУОЛЛА

ҮЧҮГЭЙ ТҮМҮКТЭРДЭЭХ КӨРСӨБҮТ

Билиги оскуолабытыгар бу үөрэх дылыгар 360 оёо үөрэнэр, 150 педагогическай уонна техническай үлэһит дылаа. Үбүлүүдээх сылга улахан ситиһиһитинэн "Үтүө үлэ" күлүбүтүгү буолар. Ааспыт үөрэх дылыгар үлэһиттэр 60 %-нара үрдүк үөрэх тэрилтэлэрин ступеннэригэр үлэһиттэр. Үөрэби билии хаачыстыбата нийири күөтүгэ сылдьабыт. Учууталлар идэлэрин даментальнай курс тэрилиннэ, химия учуутала И.П.Коряннанар.

Үбүлүүдээх сылбытын дьэ бу курдук үлэлээн-хамсаан көрүстүбүт.

И.Г.КОРЯКИН,
оскуола директора.

АЙЫМНЫЛААХ ҮЛЭ ТҮҮҮЛГЭТИГЭР

Билиги оскуолабыт 1992 сылтан республика таһымнаах экспериментальнай площадка статусун ылыта. Бу кэм устата агро-оскуола материальнай базатын тэриини, оскуола иитэр үлэтин структуратын оноруу үлэтин бүтүрдүбүт.

Быйылгы үбүлүүдээх сылга оскуолаба методическай үлэ нэдиэлэлэринэн тырыллан ытыллар. Ол курдук, бастагы декаданы күтүн агроцикл учууталлара сабаалабыттар. Элбэх аһаҥас уруктар, дьарыктар көрдөрүлбүттэр, "төгүрүк остуол", учуутал М.Т.Маркова айар отчуота буолбуттар. Декада түмүгү ас-үөл дьарыктары тэрилиннэ, сыйыны үлэ түмүгүнэн лааҕырга үлэһиттэр үөрэнээччилэр наараадалаабыттар. Салгыы алын кылаас методическай холбоһука үлэтин отчуоттаабыт. Метод-холбоһук салайааччыта А.И. Платонова үлэ түмүгүн "төгүрүк остуолга" билиһиннэрибит, опыттаах учууталлар О.П.Алексеева, А.Н. Иванова, М.Д. Дьячкова, Л.Д. Собакина аһаҥас уруктары ыыппыттар. Түмүккэ математикага икки түһүмэхтээн олимпиаданы уонна дьэ кэрэниэн күрэхтэһиилэри тэрийбиттэр. Тоһуһуну ый 19-24 күннэригэр физико-математическай цикл учууталларын нэдиэлэ буолбута. Күн аайы бэрт интэриһинэй аһаҥас уруктары ыыппыттар, эдэр учуутал Е.Н.Захарова аһаҥас урукка маһиһы сүрөхтэһиһтэ буолла, ону сөргэ маастар-педагогтар Т.К.Далбаева, К.К. Романов, М.И.Романова, И.И. Сергеев, Д.Н.Артемова чакчы да күни үөрэнэр уруктарын көрдөрбүттэр. Декаданы А.А. Сергеев айар отчуота түмүктээбит.

Сага Дьыл иннинэ иитэр үлэни тэрийэр методическай холбоһук — куруһуоктар салайааччыларын, иитэр үлэһиттэр, уруһуй, үлэ уонна черчение, национальнай культура учууталларын отчуота буолбута.

Ааспыт үөрэх дылыгар оскуолабыт базатыгар СГУ сахатын уонна национальнай культура кафедратын лаборатория тэрилиннэ, М.П.Божанова салалтатынан үлэ былааны ылынан элбэх өрүттээх үлэ ыытыллыбыта. Декадага сага программаны, лаборатория кабинетин үлэтин былаанын билиһиннэрибиттэр уонна куруһуок салайааччылар Ф.Т. Марков, С.К.Тарасов, А.В. Васильева, М.Д.Попова араас дьарыктары ыытылар. А.А.Никонов, П.П.Кирсанов черчение уруогун уонна радиотехническай куруһуогу биригэ ыттанар киэҥ сэнээриини ыытылар, Д.А.Илларионов оскуола орто сүлүүх үөрэнээччилэригэр интеллектуальнай оонньуу тэрийэн ытта. Салгыы Л.А.Осипова салайар гуманитарнай циклин учууталларын отчуота буолта. М.В.Андреева, А.И. Тимофеев, М.Г.Румянцев, Е.М. Тарбахов, М.Н.Далбаева, Л.А. Осипова бары үрэтэр кыһмаларын толору көрдөрдүлэр, нэдиэлэни позиция бизнэринэн түмүктээтилэр. Көрүүнү физкультура учууталлара Д.С.Посельский, В.В. Кузьмина, И.С.Наумов түмүктээтилэр. Кинилэр оҕолор сайдыыларын кэтээн көрөр үлэ матырыйаллар уруока улахан көдүүстээгин итэҕэтиллэр.

Инникитин агро-оскуола экспериментальнай үлэтэ, үөрэтии ис хоһооно итинэн социальнай сакаас диригээһинэ үлэ тэриһинин уларытары ирдир. Ону толорор сылтан оскуола хамсагар куруһуок — учууталга ирдэбил куруһуок, ол инниттэн материальнай база сөптөөхтүк хаачылыан уонна оскуола бэйэтин бэйэтэ көрүнэр кыагынан наада.

Анна БОРИСОВА,
директоры научной
методической үлэсэ
солбуйааччы.

Оскуолабытыгар 13 куруһуок, 7 спортивной секция баар, манна барыта 478 оёо дьарыктанар, оттон музыкальной оскуола түүрт отделение-тыгар 89 оёо үөрэнэр, онон билиги оскуолабыт үөрэнээччилэрин үлэ өттө үөрэби таһынан туһалаах дьарыктанар хабыллар. Ити кинилэр олоххо бэлэмнээх, эргиччи сайдыылаах дьон буолалларыгар туһуланар. Бу үөрэх дылыгар компьютернай уонна интеллектуальнай куруһуоктар эбиллиннэр.

Үөрэтэр-производственной мастарыскайга асыт идэтигэр уһуйар "Саҥа дьыл" кулинернай (сал. Т.И.Сергеева, М.Д.Попова) уонна радиотехника кистэлэнэригэр үөрэтэр "Эдэр техник" (сал. Т.П.Кирсанов) куруһуоктар үлэһиттэр. "Дабаан" театральнай куруһуок (сал. С.К.Тарасов) сылын ахсын республикатааҕы көрүүлэргэ

ОҕОНУ ЭРТИЧЧИ САЙЫННАРАРГА ТУҢУЛАНАН

ситиһиһээхтик кыттар. Ол курдук, "Синяя птица" конкурса үлэһиттэри ылан А.Артемова "Океан" лааҕыга сыһынан кэлбитэ. "Диниһ-дьебэ оҕолор" конкурса В.Тарасов, А.Артемова, Л.Васильева дипломнарынан буолбуттар. Быйыл Иван Арбита "Мунгуданы" айымытынан уонна М.Терасимова "Көһөрүү" пьесатынан композициялары туруоран кэллэлээн билиһиннэри ыытылар. Бу соторутааҕыта Алдан курааха оҕо театральнай коллективтарын көрүүгэ кыттан кэллэлэр.

Чөл оҕору пропагандалыыр "Хотто" спортклуб тэрилиннэ үлэһиттэри. Кини чилиэннэрэ оскуола чилиэн араас таһымнаах күрэхтэһиилэргэ көмүскүүр спортсмен оҕолор нэһилиэк общественной

олуор-дьаһагар көтөөхтүк кытталлар, түөлбөлөр икки ардыларыгар үлэһиттэрини көрүлээн ыталлар.

Фольклорнай куруһуокка сахалыы ырыаны-тойугу кэрэхсээннэр сөбүлээн сылдьаллар. Л.Диодорова уонна Л.Захарова республикатааҕы тойук күрөсүр биригэстэх мээстэлэри ылыттар. Айар, суруйар баҕалаастар "Саҥа дьыл" эдэр корреспонденттар постарыгар дьарыктаналлар. Улуустааҕы "Сага олохо" уонна республикатааҕы "Кэскил" хаһыаттарга оҕолор үлэһиттэри баччээтэнилэр. М.Платонова "Кэскил" конкурсугар кыттан аны сайын "Океан" лааҕыга сыһыанар путевкалар наараадалаа.

Урукку сыллар үлэһиттэринэн "Ылык" уонна "Аар-

тык" дьээн оҕо тэриһэлэр үөрэнээччи бары араҕатын хабыллар. Президенттэринэн ордук таһаарылаах И.Посельский, Л.Пестерева, А.Яковлева, Б.Илларионов үлэһиттэр. Улуустааҕы лидердэр конкурстарын призерадарынан Э.Божанов, В.Тарасов, Д.Гурьев уонна Б.Илларионов буолбуттар. Оҕо тэриһэлэрин координатора А.В.Васильева республикатааҕы "Сил баһаата" конкурса, Г.И.Посельева куруһуок салайааччыларын улуустааҕы конкурстарыгар, А.Д.Далбаева кылаас салайааччыларын улуустааҕы конкурстарыгар билиһиннэ биригэстэринэн билиһиннэтиллэр.

Ольга КОБЯКОВА,
директоры иитэр
үлэсэ солбуйааччы.

ҮӨРЭБИ, ҮЛЭНИ ТЭННЭ ДЬҮӨРЭЛЭЭН

Сагалар омух билиһиннэ үөрэнээччилэр-сайдарытыгар, олохтук туруктаах буоларыгар анал идэлээх, үөрэхтээх тыа сиригэр чычча төрөөбүт дойдутар олохсуйууга сүүн биригэһэлэр оҕолор. Манна сүүн тирэх омух оскуола саастан сааланар.

Билиги агро-оскуолабыт үөрэнээччилэри уолсай үөрэхтэһиин программатынан үөрэтэрин таһынан тыа хаһаайыстыбатын сүүн сагаларыгар, идэлэригэр уһуйар. Манна оҕо истэн эрэ буолбаха, бэйэтэ илиһитин тутан хабаан, сагаан үлэһит, эт

эйүүн буһаран-хатаран сагалы чинчийэр дьүүрдээх буоларыгар сөптөөх усулуобуйаны тэрийэр үлэһиттэр. 2002 сыл тоһуһуну ый 1 күнүсүгү туругунан 30 төбө ынах сүөһүлээхтэ, 17 сылгылаахтэ, ол иһигэр биэтэ биэтэ. Баларытыгар ходоһа, мачиһиһи сирдэринэн толору хаачылыан оҕолор. Туораттар культураны үүнэрэргэ баһыһытын 2 гектарга тирээтибит, ону сөргэ тепличнай хаһаайыстыбага араас суол оҕуруот астарын үүнэрэбит.

Ааспыт сыллаахтан тыа

хаһаайыстыбатын сүүн салаа идэлэригэр үөрэтэр кылаастар уонна практической занятиелары ыытыга лабораториялары тэрийдибит. Олох хаһаайыстыбатын сүөһүлэригэр, ДьТХА филиала буолар инниттэн хэлэр өттүгэр идэһэ туһаайыга үрэтэр, өрөмүөнүр мастарыскайы тутууну уонна эргэ объектары капиталнай өрөмүөнү быһаарыһыт. Ону тэнгэ, ынах сүөһү ахсаанын уонна сылгыны албаттарга итинэн сылгыга 4-5 сибиниһини иитэргэ сорук туруорунабыт. Бүрдүк ыһытын иһин 25 гек-

тарга тирээрдэн, онтон үүнүү улаан сибиниһэ, сылгы иитиһигэр тутуохтаахпыт. Манна барытыгар өр сыл опыттаах үлэһиттэр сагалаларынан үөрэнээччилэр бэйэлэри үлэһиттэр, (сайыны үлэһиттэр, кыһынын үөрэх программатын ирдэһиһинэн күнэтэ ороһоллор). Бу курдук, олохтоох усулуобуйага сөп түбэһиннэрэн, оҕолор бастааһын учуоттаан кинилэри идэһэ уһуйан, инникитин олоххо бэлэмнээх дьон буолулаабыттар.

Василий ИВАНОВ,
директоры
производственной
үөрэхтэһиһигэ
солбуйааччы.

ИСТИННИК-УЧУУРЭХНИК САҢЫБЫН

Мин Диринг оскуолатыгар 1974 — 1983 ос. директорлаабыт. Ити кэмгэ директору үөрэх чааһыгар солбуйааччыларын Л.П.Сысолятина, К.К. Романов, иитэр үлэсэ солбуйааччыларын Г.А. Кузьмин, профком председателин П.Т.Старостин, партком секретарынан С.И.Тарасова үлэһиттэр. Администрация коллективны кытары түмсүүлээхтик сүбэлэһэн, былаһынан үлэни тэрийэр. Оччолорго кабинетнай система киниригэр, бастыҥ педагогтар опыттарын түмэн оройуонга, республикага тарбатыга үтүмөн үлэһиттэр. Билиги оскуолабыт базатыгар илин аңар улустар физика, математика, саха уонна нууна тылларын учууталла-

рын семинардара түүрт төгүл ытыллыбыттар. Спортивной үлэ мэдэм үчүгэй таһымга турбута, араас таһымнаах күрэхтэһиилэргэ куруутун биригэстэх мээстэлэргэ сылдьарбыт. Предметной олимпиадаларга итинэн оскуолалар икки ардыларынааҕы кутаалаһыларга үксүгэр бастырыбыт. Оҕо сайыныгэ сыһыанан тэриһиниһэ үс төгүл легковой массына фондатынан наараадалаабыт. Ханнак баҕарар үлэ ситиһиһин кадр быһаарар. Ити сагаана Диринггэ тэнгэ саастаах биригэһиһи дьон олус түмсүүлээхтик таһаарылаахтык үлэһиттэр. Предметтэ-

ринэн метод-холбоһуктар учууталлар методическай таһымнарын үрдэтигэр, опыттарын түмүүгэ тирэх буолаллара. Уһун кэмгэ таһаарылаахтык үлэһиттэр учууталлар сыралара тиллэн, сүрдээхтик сыналаллабыт. Ол курдук, Т.К.Далбаева РСФСР норуотун үөрэтиригин туйгуна, ыстаарсай учуутал, И.Е.Захаров, М.Е.Захаров Саха АССР үтүөлээх тренердэрин, А.А.Архипов оройуонга бастааһын методист-учуутал аатын ылыттар. Учууталлар М.П.Собакина, У.М.Романова, С.Е. Федосеев, М.Н.Протодияконова, И.И.Сергеев, М.Е.Пудова РСФСР норуотун үөрэтирин-

тин туйгунарынан буолбуттара. Ити курдук оскуолабыт үлэсэ-хамнаа оройуонга, республикага кинирик билиһитэ уонна бастыҥ опыта тарбаһыта, онно мин сэмэй кылаатым эмиз баарыттан маниһулээбит сылларбын олус күндүк саныһыан уонна кини туттабын.

Михаил Родионович
СЫСОЛЯТИН,
РСФСР норуотун
үөрэтиринин,
РСФСР тыатын
хаһаайыстыбатын
туйгуна.

ОЛИМПИЕЦ СУОЛУНАН

Мин кыра эрдэхпиттэн көгүл тустуунан дьарыктанам, секцияда сылдьабын. Тренердэригэр Д.Д.Дьячковскай уонна Д.Ф.Иванов тустуу араас албастарыгар үөрэтэллэр. Аны сайыныгэ өттүгэр тустуу лааҕыра баар, онон дьарыктытын көтүппөт. Ити дьаһардаах дьарык түмүгэр элбэх күрэхтэһиилэргэ кытынныбыт.

Быйыл Дьукуускай куруһуокка биригэһиһиһи, олимпийскай чемпион Павел Павлович Пинигин бириһиһиһи тустуу кэлбиппит. Ону аан дойдук чемпионы уонна аан дойдук призера буолбут быраат-

ты Контеевтар баалларын көрөн олус астыныбыт.

Быйыл "Үтүө дьыла" хамсааһынынан билиһээх тустуу саалата тутулан үлэсэ киирдэ. Манна олимпиец П.Пинигин аата интэриһинэ. Маннак чакчы даҕаны үтүө дьылаһы онорбут тутуһуһуларга, оскуолабыт бары үлэһиттэригэр оҕолор улаханнак махтабыт. Сага, сырдык, киэҥ-куон саалаа өссө күүскэ дьарыктаныахпыт, дойдубут аатын улахан түһүлгэлэргэ ааттарга кыһаһахпыт!

Марик КОРКИН,
8 кылаас үөрэнээччигэ.

Хартыскаларга : 1. Спортивной сагалы үөрүүлээхтик аһы түһтэн. Ортоку — олимпийскай чемпион П.П.Пинигин уонна улус дьаһалатын баһыһын солбуйааччы П.Н.Минин. 2. 10 кылаас үөрэнээччилэр Маша Родионова уонна Лена Иванова производственной участкага куруһууны чинчийэллэр.

